

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	11
WSTĘP	19

CZĘŚĆ I CYBERPRZESTRZEŃ A JURYSDYKCJA

ROZDZIAŁ 1

CYBERPRZESTRZEŃ – POJĘCIE I GENEZA	27
1.1. Pojęcie cyberprzestrzeni	28
1.2. Geneza i ewolucja cyberprzestrzeni	32
1.2.1. Historia powstania Internetu	33
1.2.1.1. ARPANET	33
1.2.1.2. Komerccjalizacja Internetu	38
1.2.1.3. System domen internetowych	39
1.2.2. Internet na początku XXI wieku	40
1.3. Etapy rozwoju społeczeństwa informacyjnego	42
1.4. Zagrożenie w cyberprzestrzeni	49
1.4.1. Zagadnienia ogólne	49
1.4.2. Walka informacyjna	52
Podsumowanie	57

ROZDZIAŁ 2

JURYSDYKCJA PAŃSTWOWA A CYBERPRZESTRZEŃ	58
2.1. Jurysdykcja jako pojęcie prawa – istota	59
2.1.1. Obszary jurysdykcji	63
2.1.2. Jurysdykcja cywilna	64
2.1.2.1. Zasady jurysdykcji cywilnej	65
2.1.2.2. Regulacje globalne	68
2.1.2.2.1. Konwencja wiedeńska z 1980 r.	69
2.1.2.2.2. Konwencja lugańska z 2007 r.	69
2.1.2.3. Regulacje regionalne na przykładzie Unii Europejskiej	73
2.1.2.3.1. Rozporządzenie Rzym I	73
2.1.2.3.2. Rozporządzenie Rzym II	77
2.1.2.3.3. Rozporządzenie nr 1215/2012	78

2.1.2.4. Jurysdykcja cywilna w cyberprzestrzeni w aspekcie prawoporównawczym	82
2.1.2.4.1. Regulacje europejskie	83
2.1.2.4.1.1. Francja	83
2.1.2.4.1.2. Niemcy	89
2.1.2.4.1.3. Polska	90
2.1.2.4.1.4. Wielka Brytania	93
2.1.2.4.2. Regulacje pozaeuropejskie	93
2.1.2.4.2.1. Stany Zjednoczone	93
2.1.2.4.2.2. Indie	97
2.1.3. Jurysdykcja karna	99
2.1.3.1. Zasady jurysdykcji karnej	101
2.1.3.1.1. Zasada jurysdykcji terytorialnej	101
2.1.3.1.2. Zasada jurysdykcji personalnej	104
2.1.3.1.2.1. Zasada czynnej jurysdykcji personalnej	104
2.1.3.1.2.2. Zasada biernej jurysdykcji personalnej	105
2.1.3.1.3. Zasada jurysdykcji ochronnej	105
2.1.3.1.4. Zasada jurysdykcji uniwersalnej	106
2.1.3.2. Regulacje globalne	111
2.1.3.2.1. Jurysdykcja a konwencja o cyberprzestępczości	111
2.1.3.3. Regulacje regionalne na przykładzie Unii Europejskiej	113
2.1.3.3.1. Decyzja ramowa 2009/948/WSiSW	114
2.1.3.3.2. Inne akty prawne Unii Europejskiej	116
2.1.3.4. Jurysdykcja karna w cyberprzestrzeni w aspekcie prawoporównawczym	117
2.1.3.4.1. Regulacje europejskie	118
2.1.3.4.1.1. Belgia	118
2.1.3.4.1.2. Dania	120
2.1.3.4.1.3. Niemcy	121
2.1.3.4.1.4. Polska	124
2.1.3.4.1.5. Wielka Brytania	125
2.1.3.4.2. Regulacje pozaeuropejskie	127
2.1.3.4.2.1. Australia	127
2.1.3.4.2.2. Stany Zjednoczone Ameryki	129
2.2. Próba identyfikacji właściwych przedmiotowo norm wobec cyberprzestrzeni	130

CZĘŚĆ II

PRAWNOMIĘDZYNARODOWY WYMIAR CYBERPRZESTRZENI – STATUS QUO

ROZDZIAŁ 1

IDENTYFIKACJA REGULACJI PRAWNYCH CYBERPRZESTRZENI

Z PERSPEKTYWY MIĘDZYNARODOWEJ	137
1.1. Prawnomiędzynarodowe regulacje cyberprzestrzeni	138
1.1.1. Regulacje wypracowane w systemie Organizacji Narodów Zjednoczonych	139
1.1.1.1. Dorobek Organizacji Narodów Zjednoczonych	139
1.1.1.2. Dorobek Biura Narodów Zjednoczonych do spraw Narkotyków i Przestępczości	143

1.1.1.3. Dorobek Komisji Narodów Zjednoczonych do spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego	146
1.1.1.3.1. Ustawa modelowa UNCITRAL z 16.12.1996 r. w sprawie handlu elektronicznego	147
1.1.1.3.2. Ustawa modelowa UNCITRAL o podpisach elektronicznych z 12.12.2001 r.	148
1.1.1.3.3. Konwencja Organizacji Narodów Zjednoczonych z 23.11.2005 r. o korzystaniu z komunikacji elektronicznej w kontraktach międzynarodowych	151
1.1.1.4. Dorobek Forum Zarządzania Internetem	154
1.1.1.5. Dorobek Światowej Organizacji Własności Intelektualnej	156
1.1.1.5.1. Traktat WIPO o prawie autorskim	157
1.1.1.5.2. Traktat WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach ...	158
1.1.1.6. Dorobek Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego	159
1.1.2. Regulacje wypracowane w systemach organizacji regionalnych	161
1.1.2.1. Dorobek Rady Europy	161
1.1.2.1.1. Konwencja o cyberprzestępczości	163
1.1.2.1.2. Protokół dodatkowy do konwencji o cyberprzestępczości	172
1.1.2.1.3. Konwencja o ochronie dzieci przed wykorzystaniem seksualnym i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych	173
1.1.2.1.4. Inne regulacje Rady Europy	175
1.1.2.2. Dorobek Unii Europejskiej	177
1.1.2.2.1. Regulacje bezpośrednio odnoszące się do cyberprzestrzeni ...	178
1.1.2.2.1.1. Akty prawne dotyczące bezpieczeństwa sieci	178
1.1.2.2.2. Regulacje pośrednio odnoszące się do cyberprzestrzeni	186
1.1.2.2.2.1. Akty prawne dotyczące cyberprzestępczości	186
1.1.2.2.2.2. Akty prawne dotyczące danych osobowych	192
1.1.2.2.2.3. Akty prawne dotyczące obrotu gospodarczego	193
1.1.2.2.2.4. Akty prawne dotyczące własności intelektualnej ...	199
1.1.3. Regulacje organizacji wyspecjalizowanych	203
1.1.3.1. Dorobek Sojuszu Północnoatlantyckiego	203
1.1.3.2. Dorobek Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Sieci i Informacji	207
1.1.3.3. Dorobek Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju	209
1.1.3.4. Dorobek Światowej Organizacji Handlu	213
1.1.4. Regulacje organizacji zwalczających cyberprzestępczość	215
1.1.4.1. Dorobek Interpolu	215
1.1.4.2. Dorobek Europolu	218
1.1.4.3. Dorobek Europejskiego Centrum do spraw Walki z Cyberprzestępczością	220
1.1.5. Inne regulacje	222
1.1.5.1. Dorobek Grupy G8	222
1.1.5.2. Dorobek Brytyjskiej Wspólnoty Narodów	223
1.1.5.3. Dorobek CERT	223
1.2. Regulacje krajowe cyberprzestrzeni mające wpływ na tworzenie prawa międzynarodowego	224
1.2.1. Porządkie prawne krajów ofiar cyberataków	226

1.2.1.1. Estonia a cyberprzestrzeń	226
1.2.1.2. Gruzja a cyberprzestrzeń	229
1.2.1.3. Polska a cyberprzestrzeń	232
1.2.2. Porządki prawne cybermocarstw	238
1.2.2.1. Stany Zjednoczone a cyberprzestrzeń	238
1.2.2.2. Rosja a cyberprzestrzeń	246
1.2.2.3. Chiny a cyberprzestrzeń	250
1.2.3. Porządki prawne krajów determinowane postępem technologicznym	253
1.2.3.1. Japonia a cyberprzestrzeń	253
1.2.3.2. Kanada a cyberprzestrzeń	256
Podsumowanie	258

ROZDZIAŁ 2

IDENTYFIKACJA KLUCZOWYCH ZAGADNIENI PRZEDMIOTOWYCH

PRAWNOMIĘDZYNARODOWEJ REGULACJI CYBERPRZESTRZENI .....

2.1. Zwalczanie cyberprzestępczości a prawo międzynarodowe	263
2.1.1. Cyberprzestępstwa przeciwko bezpieczeństwu elektronicznie przetwarzanej informacji	272
2.1.1.1. Nielegalny dostęp do systemu komputerowego (<i>hacking</i>)	272
2.1.1.2. <i>Social engineering</i>	273
2.1.1.3. Nielegalny podsłuch komputerowy	274
2.1.1.4. <i>Sniffing</i>	275
2.1.2. Naruszenie integralności danych komputerowych i systemu komputerowego	277
2.1.2.1. Sabotaż komputerowy. Systemy teleinformatyczne jako infrastruktura krytyczna	277
2.1.2.2. Niszczenie danych lub programów komputerowych	279
2.1.3. Cyberprzestępstwa przeciwko mieniu	281
2.1.3.1. Oszustwo komputerowe	281
2.1.3.2. Fałszerstwo komputerowe	284
2.1.3.3. <i>Phishing</i>	285
2.1.3.4. <i>Pharming</i>	287
2.1.4. Cyberprzestępstwa związane z treścią informacji	288
2.1.4.1. <i>Cyberstalking</i>	288
2.1.4.2. Wolność słowa a mowa nienawiści w cyberprzestrzeni	293
2.1.4.3. Pornografia dziecięca w Internecie	295
2.1.5. Kradzież tożsamości w cyberprzestrzeni	302
2.1.6. Cyberterroryzm	306
2.2. Obrót gospodarczy w cyberprzestrzeni a prawo międzynarodowe	313
2.2.1. Zawieranie umów w cyberprzestrzeni	316
2.2.1.1. Umowa – rodzaje, cechy	318
2.2.1.2. Zawarcie umowy	322
2.2.1.3. Oferta i jej przyjęcie	325
2.2.1.4. Negocjacje	329
2.2.1.5. Przetarg i aukcja	332
2.2.1.6. Czas i miejsce zawarcia umowy	337
2.2.1.7. Wykonanie umowy	339
2.2.1.8. Podpis elektroniczny	340

2.2.2. Elektroniczne środki płatnicze	347
2.2.2.1. Pieniądz elektroniczny	348
2.2.2.2. Pieniądz wirtualny	355
2.3. Własność intelektualna w cyberprzestrzeni a prawo międzynarodowe	363
2.3.1. Przedmiot ochrony	364
2.3.2. Naruszenie praw autorskich – piractwo komputerowe	366
2.3.3. Programy komputerowe	369
2.3.4. Bazy danych	371
2.3.5. Usługi <i>peer-to-peer</i>	373
2.3.6. Strona internetowa a prawo własności intelektualnej	374
2.3.7. Chmura obliczeniowa a własność intelektualna	376
2.4. Inne obszary cyberprzestrzeni	379
2.4.1. Cyberprzestrzeń a prawa człowieka	379
2.4.1.1. Prawo do Internetu a prawa człowieka	381
2.4.1.2. Wolność wypowiedzi	384
2.4.1.3. Prawo do prywatności	388
2.4.1.4. Ochrona korespondencji	389
2.4.2. Cyberprzestrzeń a ochrona danych osobowych	390
2.4.3. Adekwatność dotychczasowych rozwiązań prawnych wobec problemów przedmiotowych cyberprzestrzeni – próba oceny	394

CZĘŚĆ III

KONCEPCJA REKONSTRUKCJI STATUSU PRAWNEGO CYBERPRZESTRZENI (Z WYKORZYSTANIEM PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO)

ROZDZIAŁ 1

POSTULATY I PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ PRAWNYCH

DLA CYBERPRZESTRZENI	401
1.1. Koncepcje samoregulacji cyberprzestrzeni	402
1.1.1. Autonomiczne prawo cyberprzestrzeni	403
1.1.2. <i>Lex informatica</i>	408
1.1.3. Inicjatywa <i>Creative Commons</i>	415
1.1.4. Cyberprzestrzeń jako czwarta przestrzeń międzynarodowa	417
1.2. Koncepcja nowego ładu cyberprzestrzeni	424
1.2.1. Rekonstrukcja pojęcia prawa cyberprzestrzeni	425
1.2.2. Aspekt podmiotowy nowego ładu cyberprzestrzeni	428
1.2.3. Aspekt przedmiotowy nowego ładu cyberprzestrzeni	433
1.2.4. Aspekt proceduralny nowego ładu cyberprzestrzeni	437
1.3. Rekonstrukcja prawa cyberprzestrzeni	443
PODSUMOWANIE	447
BIBLIOGRAFIA	457
SPIS RYSUNKÓW	483
SPIS TABEL	485